

Nuuk 22. februar 2016

UPA 2016/127

Sara Olsvig

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu matumuuna Inatsisartut aalajangernissaannik imaattumik siunnersuuteqarpunga:

Inuit amerliartuinnartut Nunarput qimassallugu aalajangertarnerannut suut tunngavilersuutaasinnaaneranannik innuttaasullu ikiliartuinnarnerat mumisinnissaanut suut iliuuserineqarsinnaanerannik Naalakkersuisut UKA2017-mut saqqummiunneqartussamik sukumiisumik nalunaarusiornissaannik Inatsisartunut aalajangiiffissatut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaqa Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Ukiuni kingulliunerusuni Nunatta inuisa qanoq amerlatigineri pillugit nalunaarsuinerit ernumanartumik takutitsipput. Nunatsinni inuit ikiliartorput. Nunatsinni Naatsorsueqqissaartarfik februarip aallartinnerani nalunaaruteqarpoq imaattumik, "Januaarip aallaqqaataani 2016-imi 55.847-t Kalaallit Nunaanni najugaqarput. 2015-ip ingerlanerani innuttaasut 137-nik ikileriarput. Maanna innuttaasut ukiut 20-t kingulliit ingerlaneranni aatsaat taamak ikitsigilersimapput." 2015-imi nunatsinniit inuit 2691-it aallarput inuillu 2186-it nunatsinnut nuullutik. Taamaalilluni nunatsinnik qimatsisut nunasisuniit 505-nik amerlanerupput.

Nunatsinniit nuuttut ilarpasui kalaaliupput amerlasuullu Danmarkimut nuuttarput. Soorunami aamma nunanit allaneersut nunaminnut utertartut nalunaarsukkani ilaapput, taamakaluartoq kalaallit Danmarkimut nuuttartut amerliartornerat maluginiarneqarpoq.

Inuppassuit nunarput qimassallugu aalajangertarput. Ukiuni arlaqartuni kalaallit Danmarkimut nuuttartut naalakkersuinikkut suliallit akornanni ukkatarineqarput. Inuit Ataqatigiit Folketingimi allattoqarfianni misissuinerit ingerlattarsimavagut, inuit sunik patsiseqarlutik Danmarkimiiginnarusuttarnersut aamma sunik patsiseqarlutik nunatsinnut uterusussinnaanersut paasiniarlugu.

Ukioq 2007-mi taamanikkut Folketingimi Atlantikup Avannaamiut Suleqatigiiffianni misissuineq ingerlanneqarsimasoq "Kalaallit Danmarkimi najugallit" saqqummiunneqarpoq, tassani nalunaarsorneqarput kalaallit kinguaariit siulliit, tulliit pingajuilu Danmarkimi najugaqalersimasut. Taamanikkut takussutissinneqareerpoq kalaallit amerlasoorparujussuit Danmarkimut nunassittartut – misissuinerup immikkoortuata aappaa 2011-imi saqqummersinneqarpoq taannalu qulequtserneqarpoq "Sooq kalaallit Danmarkimut nuuttarpat" ("Hvorfor grønlandere bosætter sig i Danmark") aamma "Maqaasineq malugineqarsinnaavoq" ("Man kan mærke længslen") tassanilu kalaallit ilinniagaqartuut suliffeqartullu immikkut sammineqarlutik.

Misissuinerit taakku marluk erseqqissumik takutippaat, kalaallit Danmarkimi najugaqalersimasut amerlasuut pitsaasumik inuuneqartut aammalu nunatsinnut annertuunik tunniussaqaarsinnaasut. Ernumanartorli tassaavoq kalaallit Danmarkimiittut akornanni inuunermi ajornartorsiortut aamma amerliartorpasimmata. Tamanna Kalaallit Illuutaannit

allanillu kalaallinut atugarliortunut tunngasunik sammisaqartunit ukiuni kingullerni tikkuartorneqarpoq.

Massakkut piffissanngorpoq nunatsinni innuttaasut nunatsinniiginnarusunnissaat qulakkeerumallugu qulaajaanissamut. Inuiaqatigiittut ikiliartuinnarnerput isiginngitsuusaaginnarsinnaanngilarput. Oqaatigisinnaasariaqarparput inuit soq nunarput qimassallugu aalajangertarnersut aamma paasisariaqarparput qanoq iliorluta nunatsinni ikiliartuinnarnerput illuatungilersinnaanerlugu.

Tamatuma peqataanik inuit nunatsinniiginnarnissatsinnik ataatsimoorluta kajumissaarisariaqarpugut. Nunatsinni aningaasarsiornerput ajornartorsiorfiuvoq, taamaammallu inunnik isumaginninnikkut tunniusinnaasavut nunani pisuuni Skandinaviamiittunni tunniunneqarsinnaasunut nallersuussinnaanngillat. Taamaammat inuiaqatigiit tunniussinnaasaasa killeqarnerat unneqqarissumik oqaatigisariaqarparput, aamma nunatsinniiginnarnissarput qulakkeerumallugu qanoq iliortariaqarnerluta unneqqarissumik oqaloqatigiittariaqarpugut.

Nalunaarusiornikkut nunarput qimanniarlugu aalajangertartut amerlaqisut suut pissutigisarneraat paasisinnaavarput, aallaannartartullu ikinneruleqqullugit illorraap tungaanut aallariarumalluta illiuusissatsinnik paasinnissinnaalluta. Tamanna ataatsimoorfigisariaqarparput.

Mannami qularnanngilaq; nunatsinniit qimaguttartut amerliartuinnarnerat isiginngitsuusaaginnarsinnaanngilarput. Iliuuseqartariaqarpugut maani nunami nuannersorsuarmi amerliartoqqileqqulluta.

Oqallinnissaq qilanaaralugu neriuppugut partiit tamarmik qangerniagassatsinni ilungersunartumi tapersersueqataajumaartut.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat

Nalunaarusiornermi allaffissornikkut aningaasartuutigineqartussat ukiumi affarmi ilivitsumiluunniit atorfeqartitsinertut naleqassasoq ilimanarpoq, nutserinerit ilanngullugit. Paasissutissanik katersuineq Namminersorlutik Oqartussat avataanni sulisitsinikkut pisinnaavoq. Tassani aningaasartuutissat misissuinerup qanoq ingerlanneqarnera qanorlu annertutiginera apeqqutaassapput, taamattorli aningaasartutit 150.000 – 300.000 kr.-nit missaanniissasut ilimanarluni.

Namminersorluni inuussutissarsiuuteqarnermut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat

Soqanngilaq

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat

Soqanngilaq